

## NORMATIVNI PRAVNI AKT

### **definicija:**

- nosilec pravnih sprememb, ki se nanašajo na nastajanje, spreminjanje in razveljavljanje
- navzven je spoznaven kot ustrezna izjava volje, katere pomen so pravna pravila
- je izjavno dejanje pravnega subjekta, s katerim se ustvari pravno pravilo
- **izjavno dejanje:** izjava volje, voljno dejanje, ki začne pravno učinkovati
- **pomen sporočila:** mora se gibati v mejah navzven spoznavne izjave, pomen določamo glede na hoteno voljo

### **izjava hotene vsebine:**

- hotena volja mora biti ustrezno zunanje izjavljena, če ni...
  - **splošni pravni akti:** sprememba ni mogoča, možna nova izdaja ali avtentična razlaga, preoblikovanje
  - **oblastni posamični pravni akti:** pravnega pravila ni mogoče spreminjati ali dopolnjevati
- hotena volja ima prednost, če je neustrezno izražena zaradi prevare, grožnje ali bistvene opravičljive zmote

### **delitev:**

- **splošni pravni akte:** vsebuje splošna in abstraktna pravila
- **posamične pravne akte:** vsebuje posamična in konkretna pravila, ali le dele pravnih pravil

### **vsebina:**

- to so pravna pravila, ki jih oblikujejo pristojni normativni organi
- vsebina ima poseben pomen v pravovarstvenih postopkih

### **splošni pravni akti:**

- pomenski nosilci splošnih in abstraktnih pravnih pravil
- vsebina zadeva širši krog individualno nedoločenih naslovnikov, ki se pojavijo v zamišljenem razmerju

### **posamični pravni akti:**

- splošna in abstraktna pravila normativno individualizirajo in konkretizirajo
- vsebina akta se nanaša na določeno pravno osebo in na posamično razmerje
- **zasebni:** enostranski in dvostranski (*oporoke, pogodbe*)
- **oblastni:** upravni in sodni akti, s katerimi državni organi odločajo o določenih zadevah

### **oblikovne sestavine normativnega pravnega akta:**

- izdaja ali sprejem pravnega akta, posebej predviden postopek, ustrezna izjava z zunanjim izraznim sredstvom
- omogočajo, da pravni akt lahko nastane
- idealno če so oblikovne in vsebinske sestavine uravnotežene

## PRISTOJNOST ZA SPREJEMANJE NORMATIVNIH PRAVNIH AKTOV

### **definicija:**

- bolj odločilna je vsebina pravnega akta, manjše je število pravnih subjektov, ki so pristojni za izdajanje
- ključne pravne odločitve so v pristojnosti ustavodajnega in zakonodajnega organa (DZ)
- pravni subjekt, ki je pristojen za sprejemanje, je vsebinsko omejen s hierarhično višjimi pravnimi akti

### **vrste pravnih aktov in kdo jih sprejema**

- **oblastni pravni akti:** splošni in posamični pravni akti, ki jih izdajo državni organi, uveljavljajo splošne in javne družbene interese, ki so pravno relevantni
- **neoblastni pravni akti:** izdajanje v pristojnosti družbenih organov in organizacij, gre za interes pravodajnih subjektov,

### **okoliščina v kateri se pravni akt sprejema:**

- bistvenega pomena za pravno kakovost
- pravni akt izda nekdo ki zato nima pristojnosti → velja kot da akta ne bi bilo
- pravni akt izda nekdo, ki ima normodajno pristojnost, vendar se izdani akt nanaša na stvarino, ki ni v njegovi pristojnosti → pravni akt ni neobstoječ, velja, dokler se ga je razveljaviti
- višji normativni subjekt sprejme akt, ki je v pristojnosti nižjega organa  
→ pravni akt velja, če ima višji organ pristojnost, ki vključuje tudi pristojnosti nižjega organa
- nižji organ sprejme pravni akt, ki je v pristojnosti višjega organa → akt velja, dokler ni ugotovljena nepravnost

## POSTOPEK ZA SPREJEMANJE

### **definicija:**

- bolj pomembna vsebina → bolj podroben, dolgotrajen postopek
- postopek za sprejemanje ustave in zakonom: posebej kvalificirana, daljša, formalno zahtevnejša
- postopki za sprejemanje splošnih pravnih aktov: manj formalni, hitrejši

### **kršitev postopkovnih pravil:** povzroči pravno nepravilnost, razveljavitev, odprava

- kršitve postopkovnih pravil pri posamičnih pravnih aktov:
  - nebistvene kršitve: ne morejo vplivati na vsebino in pravilnost pravnega akta
  - bistvene kršitve:
    - absolutne – njihova kršitev povzroči nezakonitost in vsebinsko nepravilnost pravnega akta
    - relativne – obstaja vzročna povezava med pravnim aktom in kršitvijo
- kršitve postopkovnih pravil splošnih pravnih aktov:
  - bistvene kršitve: očitno vplivajo na vsebino akta, če kršitve ne bi bilo, bi bila vsebina drugačna

## ZUNANJE IZRAZNO SREDSTVO

### **definicija:**

- vsebina akta je pravno utrjena in navzven spoznavna, če ni ustrezne spoznavnosti je akt pomanjkljiv
- splošni pravni akti: morajo biti izraženi pisno in javno, tako da so dostopni vsem tistim, katerih vedenje in ravnanje urejajo, državni predpisi se objavljajo v uradnem listu, predpisi lokalnih skupnosti v uradnem glasilu
- oblastni posamični pravni akti: morajo biti izdani v pisni obliki
- zasebni pravni akti: zadošča ustrezna ustna izjava, če so bolj pomembni, je potrebna navzočnost prič

## VELJAVNOST SPLOŠNIH PRAVNIH AKTOV

### **definicija:**

- veljavnost je značilnost aktov, da so v določenem pravnem razmerju obvezni
- akti veljajo na določenem prostoru, za določene pravne subjekte, v določenem času
- omogoča veljavo pravna pravila, ki jih splošni akti vsebujejo in sporočajo
- prispeva k pravni utrjenosti, predvidljivosti, pravni varnosti, utemljuje načelo ustavnosti in zakonitosti

### **krajevna veljavnost:**

- načelo krajevnosti: akt velja na celotnem državnem ozemlju, zavezujejo vse, ki se nahajajo na ozemlju
- država lahko predpiše, kako naj se njeni pripadniki vedejo v tujini in kako naj se tujci vedejo v državi
- pravne predpise je mogoče sankcionirati le na ozemlju države, ki jih je izdala
- kolizije med več pravnimi redi rešuje mednarodno zasebno pravo
- teritorialna oblast: oblast države, ki se razteza na njenem teritoriju – načelo suverenosti

### **osebna veljavnost:**

- splošni pravni akti veljajo za vse, ki so na ozemlju države in jih zajame tipski znak s katerim je označen pravni naslovljenec (*vsakdo, državljan, polnoletni...*)
- personalno načelo: vsakdo nosi svoje pravo s seboj
- personalna oblast: državna oblast se nanaša na ljudi, ki živijo na državnem ozemlju – načelo suverenosti

### **časovna veljavnost:**

- splošni pravni akti imajo moč le v točno določenem časovnem obdobju
- pomemben je trenutek, ko akt začne in preneha veljati

### **začetek veljavnosti:**

- splošni pravni akti morajo biti objavljeni preden začnejo veljati
- vacatio legis: čas, ki preteče od objave do trenutka ko akt dobi pravno moč, rok v katerem se morajo pravni naslovljenci seznaniti z vsebino pravnega akta
- ustrezna objava: objava v času vakacijske dobe, tako da je akt dostopen vsem, ki so njegovi naslovniki
- potek vakacijske dobe, roka:
  - predpis začne veljati 15. dan po objavi, če ni v njem drugače določeno
  - daljša doba: če gre za pomemben zakon, ki terja dolgotrajne priprave

- krajša doba: če bi pravni naslovljenci lahko izigrali namen akta, če morajo pravne posledice nastopiti takoj

### **konec veljavnost:**

- najbolj enostavno je če pravni akt sam pove, kdaj se izteka njegova veljavnost – to ni ravno pogosto
- **argument avtoritete:** višji splošni pravni akt razveljavi nižjega
- **časovni argument:** mlajši splošni pravni akt razveljavi starejšega
- **argument specialnosti:** mlajši specialnejši splošni pravni akt razveljavi starejšega splošnega
- **derogacijska klavzula:** kako naj se splošni pravni akti spreminjajo v času in prostoru, kako naj vplivajo drug na drugega, kako naj si sledijo
- **izrecna derogacijska klavzula:** konec časovne veljavnosti je opredeljen v prehodnih in končnih določbah, kjer je točno navedeno kateri nižji ali starejši pravni akti ne bodo veljali in v kakšnem obsegu
- **splošna derogacijska klavzula:** če je v njej rečeno, da se razveljavljajo vsi predpisi ki so v nasprotju z novim splošni pravnim aktom, ne da bi bili ti predpisi posebej naštet
- **dilema:** ali mlajši splošni zakon razveljavi starejšega specialnega
  - DA: če je novi zakon na stališču da vsi subjekti sodijo v isto kategorijo in jih je treba enako obravnavati
  - NE, če gre za več kategorij pravnih subjektov, ki se toliko razlikujejo, da jih je treba različno ovrednotiti
- **derogacija:** mlajši/višji splošni pravni akt delno razveljavi starejšega/nižjega
- **abrogacija:** gre za popolno razveljavitev
- **razveljavitev:** velja ex nunc, novi pravni akt razveljavlja starejšega od dne, ko je začel veljati
- **odprava:** velja ex tunc, mlajši splošni pravni akt razveljavlja starejši tudi za čas, ko je bil ta se v veljavi, smisel odprave je v tem da se v celoti odpravijo pravne posledice
- **protiustavnost zakona:** ustavno sodišče lahko delno ali v celoti razveljavi, ne more ga odpraviti
- **protiustavnost, nezakonnost drugih splošnih pravnih aktov:** sodišče odpravi ali razveljavi
- **konec veljavnosti nastopi:**
  - če trajno izgine predmet pravnega urejanja, kateremu je bil akt namenjen
  - če se izoblikuje nasprotni običaj, ki ga sprejemajo tudi pristojni državni organi

### **retroaktivna veljavnost:**

- vnaprejšnja veljava: motivira, usmerja in utrjuje pravno vedenje in ravnanje, pogoj za predvidljivost, zanesljivost
- smisel pravnih pravil je, da veljajo vnaprej, retroaktivni predpisi pa veljajo za nazaj
- **retroaktivni predpisi:** niso dovoljeni, ker jih pravni subjekti niso mogli predvidevati v času svojega ravnanja
- nastanek retroaktivnih predpisov:
  - retroaktivno veljajo samo za posamezne določbe
  - retroaktivnost terja javna korist, biti mora v javnem interesu
  - retroaktivnost ne sme posegati v že pridobljene pravice (*novejši zakon ne more razveljavljati pravic*)

## **HIERARHIJA NORMATIVNIH PRAVNIH AKTOV**

### **definicija:**

- odnos podrejenosti in nadrejenosti
- nižji pravni akti morajo biti materialno in formalno usklajeni z višjimi
- vsak normativni pravni akt ima določeno pravno moč (*je nadrejen, enakopraven, podrejen*)
- pri sočasnem, večplastnem pravno urejanje je potrebno vzpostaviti hierarhijo
- **skladnost:** nižji pravni akt, se mora gibati v mejah, ki mu jih vsebinsko zarisuje višji pravni akt
- **višja stopnja določa:** kdo je normodajalec na nižji stopnji, postopek za sprejemanje, materialno sestavino
- **medsebojna usklajenost:**
  - med splošnimi pravnimi akti
  - med posamičnimi pravnimi akti, ki temeljijo na ustreznem splošnem pravnem aktu
  - med posamičnimi pravnimi akti, ki se nanašajo na isto zadevo
- **ista ravnina:** usklajevalni merili sta čas nastanka in vsebina pravnega urejanja